

Otázka: Antické Řecko

Předmět: Dějepis

Přidal(a): bubu

Antické Řecko

- antiquitas = starý věk
- Bez civilizace antického Řecka a Říma by nikdy nevznikla dnešní civilizace
- antika měla značný vliv na kulturu, myšlení a další oblasti života

Kykladské ostrovy

- došlo zde k rozvoji kultury a obchodu
- především na ostrově Délos.
- Obyvatelstvo se zabývalo výrobou nástrojů z kovů, bronzu a keramickou výrobou (neznali hrnčířský kruh)

Mínojská Kréta (2700 - 1450 př.n.l.)

- Kréta je největší z Řeckých ostrovů
- panovalo zde palácové hospodářství = paláce jako střediska vlády, hospodářská střediska a střediska řemesel
- paláce byly odkryty na 4 hlavních místech = Knóssos, Zakros, Malia, Festos (byly zničeny pravděpodobně následkem zemětřesení)
- na přelomu 16. a 15. stol. př. n. l. byla na vrcholu Mínojská kultura = četné archeologické

nálezy, fresky; název dostala podle krále Mínoa (syn Dia a Európy); mínojská kultura zanikla obrovskou záplavovou vlnou, která byla důsledkem zemětřesení na ostrově Théra

Mykénské období (1600 - 1200 př.n.l.)

- nejstarší řecké kmeny osídlili nejjižnější Balkán, odtud osidlovali ostrovy v Egejském moři
- vytvořili vlastní kulturu
- původně to byli pastevci a řemeslníci
- palácové hospodářství (Mykény, Tírynthos, Théby)
- mykénská kultura prožívá svůj vrcholný rozmach ve 14. stol. př. n. l.
- mykénská kultura zaniká ve 12. st. př. n. l. V důsledku vpádu mořských národů

Homérské období (1200 - 800 př.n.l.)

- příchod Dóřů způsobil hmotný i kulturní úpadek v celé oblasti
- postupný vzestup je zachycen v Homérových eposech Ilias a Odysseia
- zdrojem obživy bylo zemědělství (olivky, vinná réva), řemeslo (železo, hrnčířství, textil, koželužství, zpracování dřeva) a obchod = majetková diferenciac
- v 8. st. př. n. l. vznikala města a státy i v zemědělských oblastech
- v 9. st. př. n. l. převzali Řekové fénickou abecedu, tu si později přizpůsobili
- byly položeny základy městských států, ty tvořili přirozené územní celky
- města byla sídly rodové aristokracie, z té se vytvořila vládnoucí vrstva občanů se všemi právy; ostatní obyvatelé polis byli rozděleni do kategorií s omezenými pravomocemi = V čele kmenů stál král - Basileus (řecký titul panovníka), rodová šlechta (aristokracie = doslova *vláda nejlepších*) - předáci rodů (jejich moc se opírá o pozemkové vlastnictví). V čele kmenů byli též členové rodové společnosti (svobodní), kteří měli právo zúčastňovat se sněmu (s menším vlivem)

Archaické období (800 - 500 př. n.l.)

- dochází k dokončení rozpadu rodové společnosti
- vzniká typ státu zvaný polis = městský stát
- na správě polis se podíleli plnoprávní občané (aristokraté, řemeslníci, obchodníci,

zemědělci)

- žili zde také nesvobodní občané – otroci (dlužníci nebo váleční zajatci)
- v 7. stol. př. n. l. dochází k rozvoji hospodářství v polis
- naturální směna se mění v peněžní = začínají se užívat mince
- v průběhu 8. až 6. st. př. n. l. Došlo k projevům krize z přelidnění = Velká kolonizace (zakládání nových osad v Malé Asii, Černomoří, Jižní Itálii, Sicílii, Francii, Egyptě, Kypru)

- v důsledku kolonizace došlo k rozvoji dálkového obchodu, kultury, ale nevyřešila sociální problémy řeckých měst

- byly sepsány zákony proti moci aristokracie v soudnictví

- rolníci, řemeslníci a obchodníci požadují podíl na politické moci

- boj o politickou moc vyvrcholil ve druhé polovině 7. st. př. n. l., do čela měst se dostali samovládci – tyranové, ti se opírají o lid a ozbrojenou moc = tyranida

Tyranida

- zbavila moci aristokracii
- umožnila nastolit nové formy vlády (demokracie)
- sociální problémy pramenili zejména z toho, že právo nebylo psané
- samovládce reorganizoval strukturu sněmu – nahradil rodové fýly (organizační jednotky) fýlami územními
- po splnění účelu byl samovládce opět zbaven moci

Athény

- ležely v kraji zvaném Attika (JV Balkánského poloostrova)
- podle pověsti bylo město založeno bájným hrdinou Theseem
- město bylo zasvěceno bohyni Athéně (Partheón, Akropolis)
- politické zřízení prošlo složitým vývojem = původně aristokratická vláda (král, rchonti – úředníci, areopag – rada starších (sídlili na akropoli)
- 621 př. n. l. Vydal archont Drakón psané zákony = byli velmi přísné
- v průběhu 6. a 7. st. př. n. l. zde vládlo napětí mezi velkostatkáři a bezzemky

- r. 594 se tyto problémy snažil vyřešit Solón = chtěl zrušit dluhy a dlužní otroctví; vykoupit otroky ze státní pokladny a rozdělit svobodné obyvatelstvo podle majetku do čtyř skupin. (Výše majetku by pak rozhodovala o přístupu k úřadům i o zařazení ve vojsku. To by ovšem narušilo moc aristokracie, a navíc to neřešilo problém bezzemků)

- v letech 546 - 527 př.n.l. Se problém bezzemků snažil vyřešit tyran Peisistratos = přidělil půdu zabavenou aristokracii bezzemkům; půjčoval peníze od státu rolníkům; podporoval řemeslo a obchod

- demokracie byla v Athénách obnovena r. 510 př.n.l. Po vyhnání tyrana Hippiase
- athénská demokracie (vláda lidu) = hl. roli hrálo lidové shromáždění, to se skládalo z:

- rada búlé (500 členů) - ta byla stále v činnosti, měla 50 členů s pravomocí na 1/10 roku (9 archontů).

- Úřady byly chápány jako čest v zaměstnání, vybíralo se volbou nebo losováním,
- ostrakismem(řecky ostrakos = střepek), čili střepekový soud. Ten byl používán proti nebezpečí samovlády, jedenkrát do roka na lidovém shromáždění psali občané na hliněný střepek jméno občana, který nejvíce ohrožuje stát. Ten, jehož jméno stálo na většině střepeků, byl vypovězen z Athén na deset let

- právoplatný občan Athén = oba jeho rodiče byli Athéňané

Sparta

- ležela na jihu poloostrova Peloponnesos, kraji zvaném Lakónie
- původními obyvateli byly Achájci, později (12.st.př.n.l.) si je podrobili Dórové a z původních obyvatel udělali otroky (helióty)
- Dórové tvořili jen jednu desetinu obyvatelstva, ale přesto vládli
- vlastnictví ve Spartě bylo kolektivní, Sparťané dostávali přidělenou půdu i s helióty
- helióti odváděli polovinu všeho, co vyprodukovali; k vládnoucí třídě měli nepřátelský postoj
- Sparťané žili pouze vojenským způsobem života = v 7mi letech byli děti odebírány matkám a vychovávány státem, cvičili v tzv. gymnosiech; od 20 do 60ti let cvičili muže ve vojenských táborech a čas od času uskutečňovali trestné výpravy proti heliótům. Základ vojska tvořili těžkooděnci, hoplité. Chlapci byli vedeni ke stručnému a jasnému

vyjadřování (lakonické vyjadřování).

- Perioikové byli svobodní, ale neplnoprávní obyvatelé Sparty. Zabývali se řemeslem a obchodem.
- V čele státu stáli dva králové (významní v době válek) a pět eforů (úředníci a dohlížitelé) volených na jeden rok. Dalšími výkonnými orgány ve Spartě byla rada starších (*gerúsia*) a lidové shromáždění (*apellá*), které volilo radu i efory. Spartské zřízení bylo tedy oligarchické (vládli nejbohatší = aristokracie). Ve sněmu mohli být ženy i muži starší 30ti let; v radě starších pak muži starší 60ti let. Králové byli voleni doživotně, eforové na jeden rok.

Řecko-Perské války

- příčinou byla rozpínavost Perské říše = podmanili si, přes Malou Asii, Evropu až k Dunaji (500 - 494 př.n.l.)
- řecká města na území Malé Asie se bouřila proti vysokým daním a perskému útlaku
- řecká vojska obsadila část perského území a za pomoci Athén obsadili Sardy, sídlo Perského satrapy
- odvěta za toto povstání přišla r. 494 př.n.l., kdy peršané dobyli Milét, Efes a jejich spojení s Athénami bylo dobrou záminkou pro napadení Evropského Řecka
- řecko-perská válka probíhala v r. 490 př.n.l. Celkově neúspěšným tažením krále Dáreie I. na Athény. Peršané měli úspěchy, ale v bitvě u Marathónu byli poraženi athénským vojevůdcem Miltiádem. Ani pokus dobýt Athény z moře neuspěl. Tato porážka byla pro Perskou říši tak vyčerpávající, že ve válce proti řeckům pokračoval až Dáreiov syn - Xerxes
- této pauze využili Athéňané a pečlivě se připravovali na další boje. V Athénách vznikly dvě strany, Aristeidés, vůdce konzervativních aristokratů a rolníků, chtěl soustředit hlavní vojenskou sílu do pozemní armády, naopak Themistoklés, vůdce řemeslníků a rolníků, chtěl zbudovat loďstvo. Tento spor nakonec vyhrál Themistoklés a blízko Athén byl vybudován přístav Pieros spojený dlouhými zdmi s Athénami. Athéňané vybudovali početné válečné loďstvo díky kterému mohli nejen ochaňovat Athény, ale též získat kontrolu nad vstupem do Černého moře
- řecko-perská válka započala r. 480 př.n.l. Vítězstvím Peršanů nad Řeky v bitvě u Thermopyl. Zde se střetlo mohutné perské vojsko (200 000 mužů) pod vedením krále Xerxese I. S mnohem menším spojeneckým řeckým vojskem vedeným spartským králem Lenoidem. Boj trval dva dny, skončil vítězstvím Peršanů, ale jen díky zradě jednoho z Řeků, který Peršanům prozradil kudy se dá horský hřeben přejít a vpadnout Řekům do týla. Král Leonidés rozpustil řecké vojsko a sám s oddílem asi 300 mužů pokračoval v boji

proti ohromné přesile, nakonec byli poraženi, ale způsobili perskému vojsku značné ztráty. Peršané táhli Atikou a plenili okolní města, jejich cílem bylo dobytí a vyplenění Āhén. Athéňané se před nimi ukryli na nedalekém ostrově Salamína. Řekové však využili svého moderního loďstva a vlákali perské neohrabané válečné lodě do léčky. Perský král Xerxes I. Se po porážce námořních sil rozhodl pro ústup s částí svého vojska. Část vojska zanechal v Řecku pod vedením vojevůdce Mardonía. Řekové se vrátili do svých měst. K Athénám se však za nedlouho přiblížilo perské vojsko o síle 100 000 mužů. Athéňané se sice stihnout včas ukryt, ale město je zpusťošeno, tentokrát mnohem důkladněji. Řecká města se po tomto incidentu opět spojují a r. 479 př.n.l. Jsou Peršané poraženi v bitvě u Platají, zbytek perského loďstva je rozdrčen téhož roku u mysu Mykalé.

- 478 př.n.l. Je založen Athénský námořní spolek a to na ostrově Délu. Cílem tohoto spolku bylo získat zpět ztracená území v Řecku i Malé Asii, egejské ostrovy a opět ovládnout černomořské úžiny důležité pro obchod. Pro fungování spolku musela členská města přispívat buď finančně nebo stavbou válečných lodí
- 449 př.n.l. Byl uzavřen Kalliův mír. Tím Peršané uznali politickou i ekonomickou nezávislost řeckých měst

Řecko po řecko-perských válkách

- athény získávají vůdčí mocenské postavení v rámci sílícího Athénského námořního spolku.
- Přesto, že si měli být všechna polis ve spolku rovna, Athény však vlastnili více jak polovinu lodí spolku a po válkách bohatly díky čilému obchodu. Jejich chování tak čím dál víc připomínalo pány než rovné partnery.
- Sparta kolem sebe shromažďovala spojence v rámci Peloponézského spolku, který měl plnit funkci mocenské protiváhy k Námořnímu spolku. Sparta měla vliv zejména díky své vojenské síle, nedošlo v ní k žádnému rozmachu řemesel či obchodu jako v Athénách. Sparta byla r. 464 př.n.l. srovnána se zemí silným zemětřesením, čehož okamžitě chtěli využít helióti a messéňané. Spartáné však rychle sešikovali své vojsko a helióti se opět vrátili ke své práci. Boje s Messéňany však trvali dalších 8 let. Athény nabízeli svou pomoc, ale kvůli neshodám v politickém zřízení těchto dvou polis nebylo spojení možné. Spartští králové a vojevůdci zatoužili po bohatství, bujela korupce, množili se bojové výpravy jen kvůli kořisti. Touha po majetku ve Spartě rostla, ale rada starších bránila rozvoji obchodu či řemesel a tak tyto spory vyústili ve válku
- napětí vzrůstalo také mezi Athénami zastoupenými athénským námořním spolkem a Spartou zastoupenou Peloponézským spolkem. Athény se snažili prosazovat svou demokracii, hrozili vzpoury heliótů, nedostávalo se peněz. To, co podněcovala Spartaňany k

válce bylo rostoucí bohatství Athén a jejich sílící politický vliv

- athénský demokrat Periklés se snažil zabránit hrozící válce a svolal proto celořecký sjezd do Athén, tam se Sparťané odmítli dostavit a sjezd musel být zrušen. Periklés proto poslal do Sparty návrh na třicetiletý mír. Ten Sparťané r. 445 př.n.l. Přijali.
- Léta 443-429 př.n.l. Jsou označována za zlatý věk Athén. Athény jsou opět vybudovány, jejich politická moc díky Athénskému námořnímu spolku vzrůstá. Díky loďstvu jsou zisky z obchodu mnohonásobně vyšší, dochází k podpoře domácích řemeslníků a zemědělců. Athénská demokracie je upevněna - dochází k úpravě athénské ústavy. Tu zapříčinil Periklés, nejvýznamnější státník a politik tohoto období. Ten měl takovou oblibu lidu, že byl po 15ti letech zvolen nejvyšším vojenským velitelem - stratégem. Reformou ústavy dal athénské otrokářské demokracii její klasickou podobu. Reformoval však také státní správu

Peloponéská válka (431 - 404 př.n.l.)

- mír mezi Spartou a Athénami trval 14 let, kdy vypukla občanská válka trvající 27 let. Záminkou byl spor s Korinthem, Sparta svolala peloponéský sněm. Tam vzešlo proti Athénám ultimátum, musí z města vypovědět rod Alkménovců (Perikla) a rozpustit Athénský námořní spolek, toto ultimátum Athény nepřijali. Válka se vyvíjela příznivě zejména pro Athény, ty však r. 429 př.n.l. Postihla morové epidemie. Ta neměla vliv jen na úbytek obyvatelstva, ale také oslabení morálky. Poté, co hlavní vojevůdci r. 421 př.n.l. Padli, sjednal athénský vojevůdce Níkiás se Spartou mír na 50 let. Vydržel však jen do r. 415 př.n.l., kdy se boje rozhořeli opět v plné síle, Athéňané se pod velením Alkibiada vdali do boje proti Syrakusám. Během povstání však v Athénách vystoupila opozice a Alkibiad přešel na stranu Sparty. O dva roky později byli Athény poraženy. R. 411 př.n.l. Nastolili Sparťané v Athénách oligarchii. Alkibiad se v tomto mezidobí opět přiklonil na stranu Athén a s pomocí Athéňanů sloužících na lodích opět nastolil v Athénách demokracii. Rozhodující bitva se odehrála r. 405 př.n.l. U Aigospotamoi v Helléspotu. Zde byly athénské síly poraženy a r. 404 př.n.l. Došlo k athénské kapitulaci.

Spartská hegemonie

- Po této občanské válce nastala spartská hegemonie trvající deset, respektive třicet tři let. Athéňané museli rozpustit námořní spolek, museli vydat lodě, strhnout opevnění a hradby. Sparťané se pokusili podmanit si celé řecko. Do všech oblastí dosadili své

zástupce. Pro jejich spojence byl tento stav horší než otevřená válka, to vedlo k tomu, že se peloponéský spolek rozpadl a sílila protispartská nálada. Athéňané žili demokratickými principy a r. 403 př.n.l. Byla opět obnovena demokracie. Sparťané uzavřeli dohodu s Persií, postavili se však na stranu Kýra Mladšího, který e neúspěšně pokoušel získat perský trůn. Artaxerxés II, vítěz tohoto konfliktu, se pomstil Spartě válečnou odvetou trvajícím od r. 399 př.n.l. Do r. 394 př.n.l. R. 395 př.n.l. Byly Athény natolik silné, že se mohli spolu se spojeneckou armádou Spartě postavit. Stalo se tak v Korintské válce. Sparťané přišli o svou hegemonii nad Egejským mořem. Nebyli však zcela poraženi a tak r. 387 př.n.l. Opět uzavírají spojenectví s Persií. To vyústilo v královský mír = peršané přislíbili Spartě vojenskou a finanční pomoc, souhlasili také s nadvládou Sparty nad pevnivským Řeckem, města na území Malé Asie však měla být podřízena perské říši. Perská pomoc Spartě se postupně vytratila a Athény začali budovat nový námořní spolek. To se jim podařilo a začali opět budovat válečné i obchodní loďstvo

Thébská hegemonie (371-362 př.n.l.)

- 379 př.n.l. Svrhli demokraté v Thébách Spartskou oligarchii, tím odstartovali rychlý vzestup moci. Založili třetí mocný spolek – boiótskou ligu. Sparťané vyžadovali rozpuštění tohoto spolku, to Théby podmínili rozpuštěním peloponéského spolku. To Spartu popudilo a vytáhla s 10 000 těžkooděnců na Théby. Ty mohly postavit vojsko o síle 6 500 mužů, ale nakonec Sparťany porazili. Sparta se z této porážky nikdy nevzpamatovala. R. 362 př.n.l. Se proti Thébám postavili Athény společně se Sparťany. Bitva skončila nerozhodně, všechny strany uzavřeli mír.

Vláda Filipa II. Makedonského (359-336 př.n.l.)

- ve IV. st. př.n.l. Filip II. Restruktulizoval makedonskou armádu (falanga = pět řad vojáků s dlouhými kopími namířenými proti nepříteli, za nimi 10 řad vojáků se vztyčeným kopím => tito vojáci zaplňovali mezery v průběhu boje
- podroboval si severořecká města, dělal si nárok na zásahy do vnitřních sporů, ovládl Egejské moře

- začali se objevovat dva směry, a to zejména v Athénách:

- promakedonský směr = ten zastávali zejména bohatší Athéňané; chtěli mír s Filipem za každou cenu

- protimakedonský směr = zastávali jej zejména řemeslníci, obchodníci; v čele tohoto směru stál politik a řečník Démostenés

- 340 př.n.l. Vyhlásili Řekové Filipovi II. Válku = r. 338 př.n.l. Byla svedena bitva u Chairóneie v které byli Řekové poraženi a řecké spolky byly rozpuštěny
- po porážce byl svolán všeřecký kongres do Korintu , kde se sjednotila všechna řecká města a to pod nadvládou Makedonců; byla přijata idea společného boje proti Persii (znovuovládnutí Malé Asie)
- Filip II. Makedonský byl zavražděn v r. 336 př.n.l.

Vláda Alexandra Velikého (III. Makedonského) - 336 - 323 př.n.l.

- Alexandrovým učitelem byl filisof Aristoteles; prošel také důkladným vojenským výcvikem a již v 18ti letech velel makedonské jízdě v bitvě u Chairóneie
- pro výstrahu všem, kteří by se chtěli vzpouzet jeho vládě vyplenil město Théby
- 334 př.n.l. Započal Alexandr III. Makedonský protiperské tažení

- prvním střetnutím byla bitva u řeky Gránikos poblíž Helléspontu = skončila, stejně jako všechny další. Alexandrovým vítězstvím

- postupoval na jih a poté na východ až do města Godrion, kde přezimoval -³ rozřal Gordický uzel

- 333 př.n.l. Táhl na jih a dobyl Sýrii a Fénicii; porazil perského krále u Issu, zajal jeho rodinu a přejal jeho bohatství
- v r. 332 př.n.l. Je v Egyptě vítán jako osvoboditel od perské nadvlády a byl přijat jako následník faraonů
- 331 př.n.l. Zakládá město Alexandrii, ta se brzy stane centrem obchodu, helénistické kultury a vzdělanosti
- Alexandr pokračoval do nitra severní Mezopotámie a r. 331 př.n.l. Porazil Peršany v bitvě u Gaugamél, v jejímž důsledku mohl vstoupit do Babylónu, největšího města tehdejšího světa, bez boje

- Alexandr udělal z Babylónu centrum své říše, dobyl další perská centra a došel až k řece Indus
- 326 př.n.l. Odmítlo Alexandrovo vojsko pokračovat v tažení a tak se Alexandr rozhodl pro návrat po souši i po moři
- 323 př.n.l. Se vrátil zpět do Babylónu, oženil se s perskou princeznou a ještě v tomtéž roce zemřel na malárii
- jeho říše byla rozdělena na několik území, kterým vládli diadochové (vojevůdci, příbuzní)
- tito vládci se střetli r. 301 př.n.l. V bitvě u Ipsu, to znamenalo definitivní rozpad říše Alexandra Velikého a vznik helénistických říší, které měli různě dlouhá trvání

Řecká Filosofie

- filosofie v Řecku vzniká v 5.-6. st. př.n.l.
 - První filosofové hledají odpověď na otázku „Co je podstatou světa?“
 - hledají pralátku = archee, tou je pro každého něco jiného = Tháles z Milétu – voda; Anaximandros – apeiron; Anaximenes = vzduch; Pythagoras – číslo
 - Elejská škola = filosofové hledají odpověď na otázku „Jak je možné, že něco je?“
- tuto školu založil Xenofánes, ten přišel s teorií jednoho boha
- Parmenidés přichází s teorií poznávání světa 2mi způsoby – pomocí smyslů a rozumu, smyslové vnímání světa je falešné
- Zenon – přišel s teorií neexistence pohybu; aporie
- Sokratés žil v letech 469 – 399 př.n.l. A působil jako potulný učitel. Věřil, že každý člověk zná odpověď na každou otázku, jen se ho musí správně zeptat (techné maientiké – porodnické umění). Učil lidi napříč Řeckem, po Polynézských válkách byl odsouzen k smrti, vypil číši bolehlavu
 - Platón žil v letech 427-347 př.n.l. A byl vlivným athénským občanem. Zabýval se uspořádáním a fungováním světa. Přišel s teorií, že svět se skládá ze dvou částí, světa jevů a světa ideí, přišel také s tím, že existuje i jiný svět než náš. Podle Platóna jsou v člověku 3 složky ovlivňující jeho vlastnosti: myšlení, vůle, žádostivost. Podle těchto složek rozvrhl ideální společnost, kde byli vládnoucí třídou filosofové.
 - Aristoteles(384 – 322), učitel Alexandra Makedonského, založil školu Lyceum. Měl názor o neměnnosti světa. Byl encyklopedistou („chodící snůška vědomostí“). čtyři živly: oheň, vzduch, voda, zem (+ éter pro vyšší vrstvy atmosféry). Aristoteles založil formální logiku

(o správném myšlení)

Řecká mytologie

- chaos - Gaia + Uran - 12 titánů (Kronos + Rheia)
- Uran své potomky nenáviděl, Gaia je vyzývala ke svržnutí otce, poslechl jí Kronos (uřízl svému otci mužství)
- Afrodíta - zrodila se z mořské pěny oplodněné Uranovým mužstvím; bohyně lásky a krásy
- Kronos pojal za manželku sestru Rheiu. Své děti polykal, bál se svržnutí
- Zeus - nejmladší syn Krona a Rhei, svrhnul svého otce; nejvyšší bůh; bůh blesku
- Poseidon - syn Krona a Rhei; bůh moře
- Hádes - syn Krona a Rhei; bůh podsvětí
- Héra - dcera Krona a Rhei; Diova manželka
- Deméter - dcera Krona a Rhei; bohyně plodnosti
- Áres - syn Dia a Héry; bůh války
- Athéna - dcera Dia, vyskočila z jeho hlavy
- Artemis - dcera Dia a bohyně Léty; dvojče boha Apollóna; bohyně lovu a měsíčního svitu
- Apollón - syn Dia a bohyně Léty; bůh slunce, harmonie
- Dionýsos - syn Dia a Semely, dcery thébského krále Kadma; bůh plodnosti a vína
- Hermés - syn Dia a tytánky Máii; posel bohů

Řecké divadlo

- vzniklo z oslav boha Dionýsa = jeden herec doprovázený chórem
- objevuje se v 5. st. př. n. l.
- Má dva žánry - komedie a tragédie
- tragédie = truchlohra se smutným koncem; Aischylos přidal druhého herce a vytvořil dialog; vytvořil 80 her, z těch se dochovalo 7, nejznámější je hra Peršané; Sofoklés čerpá z ideálů periklovské demokracie, dochovalo se 7 her, Král Oidipus je nejznámější
- komedie = veselohra; jedním z nejznámějších autorů je Aristofanés, dochovalo se 11 jeho her, např. Ptáci, Žáby, Oblaka

Dějepisectví

- zachycuje zejména příběhy řecko-perských a peloponéských válek
- za otce dějepisu je považován Hérodotos z Halikarnasu, ten popisuje rané řecké dějiny
- dalším významným dějepiscem je Thúkýdidés, ten se snaží o objektivní a kritické zhodnocení událostí, jichž byl sám svědkem

Výtvarné umění

- nejstarší je keramika
- z let 1000 – 700 př.n.l. Pochází první nálezy váz s geometrickým vzorem
- ze stejné doby pocházejí také amfory s figurálním zdobením
- velký rozkvět keramika zaznamenala v 8.st.př.n.l. V Athénách, kdy byly vázy bohatě zdobeny
- korintská keramika nese vliv orientu
- malířství se rozvíjelo zejména při dekorování nádob
- figury byly buď černé nebo červené
- jako náměty sloužili výjevy z mytologie či běžného života
- na přelomu 7. a 6. stol. př.n.l. Se začali objevovat sošky náboženského či kulturního významu
- velké sochy jsou motivovány lidským tělem (kúros, koré)
- v 6.st.př.n.l. Sochy dokonale kopírují pohyb lidského těla, nejčastěji používaným materiálem byl mramor
- V 5. století se tvořilo také z bronzu (odléval se do forem). Sochy znázorňovaly ideál lidské dokonalosti nebo bohy. Mezi nejvýznamnější sochaře 5. století před Kristem patří Myrón (socha Diskobola), Feidias, který měl hlavní dohled nad výstavbou v akropoli a vytvořil sochu Dia v Olympu, dále to byl Polykleitos, jenž sochal atlety (Doryforos) a jenž vytvořil kánon (vzor dokonalosti zobrazení mužského těla) a neměli bychom zapomenout ani na Praxitela, kterýžto tvořil hierarchické sochy a snažil se zachytit duševní stav dané postavy (Afrodita, Hermés, Dionýsos)

Architektura

- Stavěly se chrámy s obdélníkovým půdorysem a rovnými stropy. Průčelí bylo postaveno k východu

- Rozlišujeme tři stavební slohy: 1. dórský (archaické období), 2. iónský (klasické období), 3. korintský (hellénistické období).
- Hlavním charakteristickým znakem pro každý sloh jsou sloupy. Ty se skládají od shora z hlavice, dříku a zakončeny jsou patkou. Pro iónský sloh je charakteristický sloup s volutou nad dříkem, štíhlý a žlábkovaný dřík (na rozdíl od dórského sloupu je iónský sloup vyšší a jemnější, protože je odvozen od proporcí ženského těla). Korintský sloup má kalichovitou hlavici s akantovými listy (rostlinné motivy), nalezeneme jej spíše v Římě.
- Města se shromaždištěm pro radu, trh a obecně veřejný prostor – agorou se začínají stavět v 5. století. Ve městech se začínají objevovat školy filosofů, archiv či veřejné knihovny a také kamenná divadla